

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Ju-
goslaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
i stolp, peči-vrsta
mallo glasi po 1.50
in 2 D, večji oglasi
nad 45 mm višine
po Din 2.50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
g Pri večjem g
naročilu popus
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon št. 2050, upravljalstvo št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inserate, Sarajevsko št. 7563, Zagreb
št. 19.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Ob desetletnici

Z radostjo, silno ko elementaren izbruh, smo vsi brez izjeme pozdravili naš 28. oktober. Kakor da bi na mah postale meso vse naše želje, tudi one v najbolj skritih kotih srca zakopane, tako smo pozdravljali naš 28. oktober. Vse, kar nas je tlačilo, vse, kar nas je dušilo, vse, kar je oviralo naš razvoj in našo rast, je tega dne odpadlo od nas in zautili smo se na mah v svobodi, o kateri smo preje le previdno sanjali. Kakor da bi bili rešeni največje more, tako smo se oddahnili pred desetimi leti in zato nam je bilo lahko pri srcu. Eno samo veselje je prevzelo vso Slovenijo in to veselje nas je tako združilo, da smo pozabili vse spore in vsa nasprotstva in bili ena sama družina, ki pozdravlja svojo svobodo. In to nam je dal 28. oktober in zato ostane za vselej naš največji dan in zato ne bo nikdar pozabljen!

V svojem prevelikem veselju in upanju pa smo pozabili, da nam je mogel 28. oktober dati samo možnost za svobodno življenje, ne pa tudi že vse plodove tega življenja. Pozabili smo, da si moramo te plodove šele priboriti in da ni brez dela nobenega napredka. In ker smo na to pozabili, smo bili razočarani in skoraj bi se nekateri hoteli spozabiti celo tako daleč, da bi pričeli hvaliti stare čase in nesvobodne dni. Tako se je dogodilo, da smo vsako obletnico našega največjega dne slavili z manjšim navdušenjem in da nam je postala proslava 28. oktobra le še uradna sitna dolžnost. Zašli smo na padajočo linijo svojega razvoja in mesto ustvarjalnega dela se je pričela doba malkontentstva, zabavljaštva in hujskaštva.

K sreči pa ni trajala ta doba dolgo in ob desetletnici svoje svobode so že tu jasno vidni znaki, da se vračamo nazaj na pravo pot, ki ima svoje izhodišče v 28. oktobru. Nič več ne pričakujemo darov iz zraka, nič več ne gledamo s prekrizanimi rokami, kako delajo drugi, zagrabili smo že sami za delo in danes smo tudi mi sami zidarji in graditelji naše svobode. Ne sanjamo več samo o svobodi, temveč delamo za njo in nismo več samo državotvoren narod na papirju, temveč tudi dejansko. Našli smo pot, ki pomeni harmonijo med slovensko posebnostjo in državnostjo, in naš ponos je, da je ob desetletnici prvega dne svobode voditelj slovenskega naroda tudi predsednik kraljevske vlade Srbov, Hrvatov in Slovencev. Kakor treba, tako praznujemo mi svoj najvišji dan — v znaku dela za slovenski narod in obenem v znaku dela za državo.

Največji slovenski praznik je dan 28. oktobra in zato bi bilo le želeli, da ga praznuje ves slovenski narod v slogi in soglasju. Ne po naši krivdi pa letos ta želja ne bo uresničena, a tudi ne v našo žalost. Dovolj je bilo že sentimentalnosti in naš ponos je v tem, da smo jo kot prvi opustili. Že celo pa je ta odveč, kadar je zmagovalo načelo dela. Ne morejo skupaj hoditi oni, ki imajo različne nazore o delu in ne moremo skupaj biti v dobi dela s tistimi, ki napačno delajo in ki napačno pojmujejo svobodo. V javnem življenju pomeni delo boj in nič nas ne moti, če praznujemo tudi 28. oktober v znaku boja. Ni napredka brez boja in vsa zgodovina od 28. oktobra dalje je to dokazala.

Pa še eno moramo poudariti. Ko praznujemo desetletnico svoje svobode, je vendarle naš pogled uperjen naprej. Vsak spomin, ki se oglaš ob današnjem jubileju, je nam le opomin, da bomo korakali vedno po pravi poti. Ne z rekriminacijami, ne s pogledom nazaj, temveč s pogledom naprej, v še lepše dni, praznujemo naš slavn 28. oktober, ker samo tako bomo dosegli vse ono, o čemer smo pred desetimi leti še sanjali.

Kratka je doba desetih let za življenje naroda, toda za nas je bila poučna in koristna in iztreznili smo se docela, da smo se rešili sanjaštva in praznega zanašanja v tujo pomoč in da smo obračunali tudi z zabavljaštvom in praznim frazerstvom. Vse drugače, ko pred desetimi leti, stojimo danes na pozitivnih tleh in zato ne upamo samo, da bo sen 28. oktobra uresničen, temveč tudi vemo, da se bo zgodilo tako.

Da imamo to zavest že po desetih letih, da praznujemo že prvo desetletnico v tej vesti, je za nas največji ponos. Ne bodo varne visoke nade, ki jih je porodil 28. oktober, ker že jih uresničujemo.

V tem pa je tudi največje jamstvo, da bo spomin na 28. oktober vedno svetlejši in da bo dalj narodu vedno več sile.

Pred desetimi leti skoraj le še zasanjana svoboda postaja resnica.

Marinkovičeva lekcija opoziciji Davidovič za sporazum

r Belgrad, 27. okt. (Tel. »Slov.«) Danes se je vršil napovedani sestanek poslancev DS in osrednjih odborov DS za mesti Belgrad in Zagreb.

V svojem govoru je na konferenci demok. stranke Davidovič med ostalim izjavil sledeče:

So stranke in posamezniki, ki mislijo, kadar so na vladi, da je vse dobro in da nikdar ni bilo boljše. Mi pa pravimo, da ni vse dobro in gledamo, da bi bilo boljše. Zato tudi delamo, da bi bilo čim boljše. Nobenega dvoma ni, da je bilo veliko neuspehov in s temi neuspehi morajo računati ne samo demokrati, marveč vsa četverna koalicija.

V teku 10 let našega skupnega življenja še vedno nismo prišli tako daleč, da bi bile naše razmere lažje. V desetih letih našega zedinjenja smo doživeli slučaj Puniše Račiča, katerega smo obsodili in iskreno obžalujemo vse žrtve tega zločina. Te žrtve pomenjajo veliko zgubo za nas vse. Ta zguba je tem večja, ker je umrl Stjepan Radić, in je kljub vsem svojim lastnostim, ki niso bile dobre, razpolagal tudi z lepimi lastnostmi.

Priznati moramo, da je bila napaka na vseh straneh, da smo grešili tudi mi. Prepričan sem, da ni v naši državi nobene stranke, nobenega politika, ki bi bil lahko rekel, da ni grešil. Grešili smo vsi, radi tega je nastopilo nezadovoljstvo. To nezadovoljstvo se je vedno povečevalo, tako da se je celo reklo: »Mi plačamo, vi pa trošite,« da se nam je vzkliknilo: »Koliko stane ta vaša kri, da jo plačamo.« Takih besed ne bi smeli slišati. Gledati moramo nato, da bo nastopilo medsebojno zaupanje.

Medsebojno zaupanje

pa je danes tako veliko, da ne priznava niti bratstva in vodi do mržnje in sovražnosti. V tem sovraštvu smo mnogokaj pozabili. Dajejo se obljube, ki se ne držijo. Mišljenje se spreminja od dne do dne. Danes smo za sporazum, jutri proti njemu. Danes obstoja hrvatsko vprašanje, jutri zopet ne obstoja. Danes delamo za centralizem, drugi smo proti njemu.

Skrajni čas je,

da tako nezaupanje preneha. Sporazum se mora za vsako ceno doseči med Hrvati in Srbi. Ta sporazum ne bi mogel biti popoln, če se ne bi naredil z jugoslovanstvom. Politiki DS niso sporazuma nikdar opustili. Niti ene akcije niso dosedaj podvzeli, ki bi ne bila s to politiko sporazuma v skladu. Pred več leti smo pričeli in sklenili, da se mora delovati na spajanju naših narodnih sil, da bi prišlo do koncentracije strank, ki naj bi dovedla do koncentracijske vlade.

SDS je napravila koalicijo s HSS. V tej koaliciji je napravila sporazum, da se ničesar ne sme delati brez znanja z drugo stranko. Kljub vsem napakam v preteklosti, pravi Davidovič, se je vendar poskusilo delati z vsakomur.

Nato govori o teh poskusih. Predvsem o poskusu z generalsko vlado, za katero se je KDK tako zavzemala. Ta poskus je propadel. Pravtako je propadel poskus z dr. Perićem, kakor pozneje z Marinkovičem. Ti poskusi niso propadli po krivdi strank četverne koalicije, marveč po krivdi z druge strani.

Tako je prišel 20. junij, ki spada med najnesrečnejše dni v naši novejši zgodovini. Pozneje je prišlo do poskusa s Hadžićem. Ker tudi on ni uspel, je prišlo do Koroščeve vlade. Pravi, da ne bo šel v podrobnosti, vendar pa smatra, da je strankarstvo upropastilo našo upravo.

Nato govori o upravi, ki jo je treba popraviti. — Izjavlja se

za politiko sporazuma,

ki se mora ozirati na ustavo naše države. Sporazum se mora izvesti po odredbah te ustave. Če gotove odredbe niso v prilog sporazumu, nimam nič proti temu, da se te odredbe spremenijo. Vendar morajo tisti, ki zahtevajo spremembe, povedati, katere odredbe je treba spremeniti in na kak način. Dočim je pri nas to razpoloženje, se pa na drugi strani

govori o bojkotu. Do spremembe ustave se mora priti po rednem potu. Za spremembo so potrebne tri petine poslancev. Treh petin poslancev se brez sporazuma ne more dobiti.

Nato je govoril

o reorganizaciji parlamenta,

posebno z ozirom na poslednje dogodke, ki so namreč pokazali, da je parlamentarizem pri nas na zelo nizki stopnji. Zato je potreben sporazum, ki bo zajamčil ravnopravnost, ki izključuje vsako hegemonijo. Kajti mi ne maramo hegemonije niti Hrvatov niti Srbov, marveč zahtevamo ravnopravnost. Kot Jugoslavlani moramo biti za celoto. Medtem, ko mi govorimo o potrebi sporazuma, se s strani Hrvatov govori o amputaciji, proti kateri smo mi odločno. Mi smo za edinstvo naroda naše države.

Nato je govoril zunanji minister

dr. Marinković,

ki se je omejil samo na zunanjepolitična vprašanja in na vprašanja, ki so z njimi v neposredni zvezi. Izvajal je, da ni nobenega dvoma, da naše notranje stanje in borba, ki se v državi vodi, posebno način, kako se vodi, škodujeta naši zunanji politiki. Vendar tudi to ne priha od tega, da se v naši državi nahajata opozicija in vlada. To je normalen pojav v vseh državah. Pa bi moral biti normalen pojav tudi v naši državi. Koncentracijske vlade se sestavljajo samo takrat, kadar je treba urediti gotova vprašanja, za katere je potrebna moč vsega naroda. Vendar se v vsakem parlamentu rešujejo take zadeve normalno, to je z večino in manjšino. Opozicija obstoja radi tega, da lahko kritizira delo vladnih strank. Če pa opozicija svojo kritiko usmerja na to, da ustvarja čim hujše stanje, potem ne izvršuje svojih dolžnosti napram narodu in državi. Opozicija se zato ne more izgovarjati s potrebo, da tako vlado vrže. Ako bi bila najslabša vlada, je ne sme nikdar rušiti na način, ki bi škodoval interesom države in naroda. V vseh parlamentarnih urejenih državah se vlada lahko zruši z normalnimi sredstvi. To so sredstva, ki ne bodo škodovala državi in državnim interesom. Zato ni prav nobenega opravičila, če se udarja na državo in na narodne interese, da bi se vlada čimpreje vrgla. Način, kakor se pri nas dela, škoduje interesom države in naroda. Vsa agitacija v inozemstvu, ima za nas slabe posledice. — Nato govori.

o posojilu

in o tem, da se nekateri politiki izjavljajo za to, da ne priznajo posojila. Marinković misli tu na Pribičevića in mu odgovarja, da posojilo lahko dobi vsakdo, kdor hoče. Borba proti posojilu nikakor ne škoduje stvari sami, pač pa ji škoduje način te borbe. Način boja, kakor ga opozicija vodi, lahko škoduje samo državi, kajti potem se posojilo morda najame pod težjimi pogoji. Trditve, da se ne prizna posojilo, so smešne in samo kažejo, na kakšen način si gotovi ljudje zamišljajo državo. Ugotavlja, da je naš zunanjepolitični položaj gotovo boljši, nego je bil pred 18 meseci. O nekaki izoliranosti naše države ne more biti resnega govora. Tisti, ki to trdi, se tega ne zaveda, ali pa nima pojma o stvarnih razmerah, ali pa trdi zato, ker ni govoril v dobri veri in ker hoče položaj naslikati bolj temen in bolj črn, da bi s tem škodoval svojim političnim nasprotnikom. Ugotavlja dejstvo, da je naša zunanja politika dobra in da nikakor nimajo prav tisti, ki trdijo, da bi bila slaba.

Naš zunanjepolitični položaj je takšen, da dopušča, da se uredijo vsi problemi, tudi tisti, ki so v zvezi s takozvanim sporazumom. Do tega sporazuma se more priti šele s težkimi napori in žrtvami z obeh strani. Dokler ne vemo ne eni ne drugi, kakšno je izhodišče, ne moremo misliti, da bi lahko prišlo do sporazuma. Sporazum ne obstoja v tem, da bi ena stranka iz opozicije stopila v vlado, druga z vlade pa bi šla v opozicijo. Dokler se na te stvari tako gleda, bo naša rana obstojala še dalje. Mi moramo najti zdravilo naše notranje slabosti in resno vzeti vprašanje sporazuma.

Obzor o dr. Korošču

č Zagreb, 27. okt. (Tel. »Slov.«) Današnji »Obzor« prinaša uvodnik, v katerem se bavi z napadi časopisa DS na g. dr. Korošca in pravi, da je verjetno, da bo prišlo v vladi do ostrih sporov, ker dr. Korošec noče nikakor ugoditi zahtevi DS, da bi proti KDK ostro postopal.

Dr. Zrelec pri dr. Korošču

r Belgrad, 27. okt. (Tel. »Slov.«) Predsednik vlade in notranji minister g. dr. Korošec je danes sprejel velikega župana g. Zreleca, pozneje pa tudi velikega župana primorsko-krajiške oblasti. Oba sta mu poročala o razpoloženju med ljudstvom v njuni oblasti.

Deset let ČSR

Ob desetletnici češkoslovaške samostojnosti nam je istotako toplo pri srcu, kakor ke praznujemo lastno slavje. Pri tem praznujemo skupen praznik Slovanstva, vstajenje treh močnih slovanskih držav Češkoslovaške, Poljske in Jugoslavije poleg treh manjših baltičskih držav: praznujemo junaški čin Čehov in Slovkov, posebno pa zvezo med njimi in nami, ter obujamo v njihovi zgodovini svojo lastno. Kajti kdo se ne spomni lastnih dni, ko čita slavne liste češkoslovaškega osvobodjenja?

L. 1915 se je v Parizu ustanovil češki »narodni svet« z Masarykom, Stefanikom in Benešem na čelu. »Propaganda je bila demokratična. Zato smo uspevali ravno v demokratičnih državah, kot so Francija, Anglija in Amerika«, pripoveduje predsednik Masaryk v svojih spominih. Na bojnih poljanah so vstale legije — 182.000 mož po številu. Kmalu zaslovi med zavezniki in sovražniki. Dela se tudi doma. Na Dunaju sta poleg drugih obsojena na smrt dr. Kramář in dr. Rašin. Januara 1918 izdajo poslanci Češke, Morave in Slezije skupno deklaracijo, v kateri zahtevajo samoodlobo narodov. 13. aprila izvrše zastopniki strank in organizacij v reprezentančnem domu v Pragi narodno prisego: »Rastite in prosperajte, Cehi. Svobodni v svobodnih domaćih in v veliki bratski družini v svoj in blagor bodočega ljudstva.«

8. januarja 1918 izide 14 točk Wilsona. Deseta zahteva osvoboditev narodov Avstrije. Sestavi se narodni odbor s predsednikom dr. Kramářem na čelu, a že 29. junija ga prizna francoski zunanji minister Pichon za prvo narodno vlado. 9. avgusta sledi priznanje Velike Britanije, nato pa Amerike, Japonske in Italije. 26. septembra se spremeni narodni odbor v začasno vlado. 16. oktobra pa odgovori ameriški tajnik za zunanje zadeve Lansing na avstrijsko noto z zahtevo, da mora biti avstrijskim narodom zagaraniran avtonomen razvoj. Še isti dan razglasi Karlov manifest avstrijskim narodom, vprašanje samo pa postane mednarodna zadeva, ki stopa v položaj uresničenja. Val gre nevzdržno naprej. Dva dni nato ga poskuša Andrassy zastaviti z obljubo, da bo Avstrija zadovoljila Čehe, Slovake in Jugoslavane, toda dobi odgovor: »Prepozno je!« 28. oktobra izide proglas: »Na današnji dan vstopa v svet samostojna češkoslovaška država!« V Zenevo odide deputacija narodnega odbora, da se dogovori z začasno vlado. 30. oktobra se oglašajo Slovaki v Turčanskem Svetem Martinu. 14. novembra 1918 pa se že sestane prva narodna skupščina z dr. Kramářem na čelu, ki v otvoritvenem govoru ugotovi: »Konec je pogodb iz l. 1526 in konec je pragmatične sankcije. Naj živi prvi predsednik češkoslovaške republike Masaryk!« Izpolnilo se je upanje Komenskoga: »Verujem v Boga, da se bo, ko bo prešla jeza, ki smo jo na naše glave nakopali sami s svojimi grehi, vlada nad Tvojimi stvarmi, o narod češki, k Tebi povrnila!«

Bratska Češkoslovaška živi že deset let v svobodi in je nepobitno dokazala, da je je tudi vredna, da ravno radi svobode tudi prospeva. Po številu prebivalstva je med evropskimi državami na dovolj pomembnem desetem mestu. A neprimeroma večji vpliv ima po svojem gospodarstvu, strokovni izobrazbi in kulturi, da se v tem oziru lahko prišteva k eni najmodernejših držav. Notranji moči domačih organizacij sledi čudoviti venec organizacije v inozemstvu, naj so že to poslaništva ali konzulati, ali pa kulturne ustanove in obratno. Sorazmerno je težko najti državo, ki bi za tuje narodnosti v svoji državi pripravila toliko kulturnih središč, najsi so že francoska, ukrajinska, ruska, jugoslovaška ali druga, kot je ravno Češkoslovaška. Odlično se udejstvuje v mednarodni politiki, odlično dela tudi na notranji konsolidaciji. Premagala je komunistično in fašistično nevarnost, kakor tudi šovinizem nemških državljani, ki so hoteli zanižati državo in oklicati v Libercu samostojno nemško republiko.

Ni samo običajna vladnost, če trdimo, da je češkoslovaški narodni in državni praznik desetletnice osvobodjenja tudi naš praznik. To je dejstvo, ki drži tako za Čehe in Slovake kot za nas in Evropo. Poleg spominov skupnih bojev, prisrčne slovanske vezi in medsebojne podpore imamo mi Jugoslavlani v češkoslovaški državi močno politično zavezništvo, pridruženo politični skupini male antante, imamo skupne poglede na zunanjo politiko in imamo voljo, da se, najsi bodo prilike v trenutni politiki take ali drugačne, tudi vnaprej trajno in učinkovito podpiramo. Zato je češkoslovaški jubilej tudi naš.

Pribičević glavni nasprotnik sporazuma

Pomembna izjava dr. L. Markovića.

Ob priliki volivnega boja za občinske volitve je imel dr. Laza Marković v Mostaru velik govor, v katerem je podrobno podal naziranje radikalne stranke na naš notranje-političen problem. Vsled tega smatramo za potrebno, da podamo vsaj glavne misli Markovičevega govora.

V letih 1918—1920 se je vršil boj za notranjo ureditev države. Nismo hoteli s sprejemom ustave, ker smo hoteli, da bi bila ustava sprejeta tudi s sodelovanjem Hrvatov. Če kljub temu ni prišlo do sodelovanja Hrvatov, ni naša krivda. In tudi ni naša krivda, če se ni šlo Hrvatom v polni meri nasproti.

Leta 1922. smo skušali, da pride do sporazuma s radičevci. V tem oziru pa smo uspeli šele leta 1925. Vsi vemo, kako je do tega sporazuma prišlo. St. Radić je tedaj dejansko dokazal, da dela v interesu kmetskega naroda in tudi vsega našega. Radić je ta sporazum zagovarjal v skupščini dve polni leti. Težko je danes povedati prave vzroke, da je le prišlo do razbitja sporazuma, ki je historičen dogodek. Eno dejstvo pa moram naglasiti in to, da je vodil Svetozar Pribičević po sklenitvi sporazuma najostrejšo borbo proti sporazumu in da je bil v tem pogledu celo uspešen. Njegova »zasluga« je, da je porušil vero srbskega naroda v sporazum, ker ga je prepričal, da je narejen v škodo srbskega naroda. Če je torej prišlo v odnosih med Srbi in Hrvati do nesoglasij, in celo do odkritega boja, potem je pač g. Pribičević najmanj poklican, da nam v tem oziru kaj očita.

Po zadnjih volitvah v Narodno skupščino je Radić ohranil svojo pozicijo v narodu in je zato radikalna stranka upala, da bo mogoče obnoviti sporazum z Radičem. Tedaj je kazal Radić pripravljenost, da sklene sporazum z Davidovićem, če je sporazum naperjen proti radikalni stranki. Davidović se za ta sporazum ni mogel odločiti. Tako je šel razvoj svojo pot. V skupščini so pričele padati živinke. Poudariti moram, da ni niti en radikalni poslanec napadal in žalil Radića. Čisto drugače pa so postopali samostojni demokrati po volitvah 1. 1924. Takrat so se pričeli oni prepri, ki so tako značilni za tedanje politične prilike. Od samostojnih demokratov so padale tako razžaljeve besede in psovke, da mi jih ni mogoče citirati. Poudaril bi le, da je takrat Svetozar Pribičević javno dejal, da treba hrvatske poslance z bičem pregnati iz skupščine.

Moram pa poudariti še to, da so bili Hrvati do februarja 1928 popolnoma korektni v svojem postopanju, šele po koalicijski s Pribičevićem je bila ustvarjena ona strašna atmosfera od 20. junija.

Vsak politika mora biti jasna. V zadnjem času se nekaj govori o amputaciji. Naglasiti moram, da o njej ne more biti niti govora. Naše zedinjenje je močnejše od onega drugega in niti skupščina ne more o njem razpravljati.

V Zagrebu so padle besede, da Hrvati hočejo to državo, nočejo pa sedanjí režim. Ne sme se pozabiti, da Zagreb sploh z nobenim noče razgovarjati.

Nato je govoril še dr. Marković o sporazumu in naglasil, da so vse stranke vladne koalicije za sporazum, da pa je krivda le na KDK, če do tega sporazuma še ni prišlo.

Orlovska proslava osvobojenja

Sinoči sta priredili Slovensko orlovsko in orliško zvezo v veliki dvorani »Uniona« svečano akademijo v proslavo desetletnice osvobojenja. Slavnostno okrašeno dvorano je popolnoma napolnilo najodličnejše ljubljansko občinstvo. Med drugimi so počastili prireditve Nj. eminence kardinala Honda, primas Poljske, naš vladika dr. A. B. Jeglič, veliki župan dr. Vodopivec, divizionar general Neddić, ministra n. r. dr. A. Gosar in Sušnik, oblatni predsednik dr. Natlačen z oblastnimi odborniki, nar. poslanca Smodej in Kremžar itd. Večer je otvorila godba dravske divizijske oblasti pod osebnim vodstvom nadkapelnika dr. Čerina s fanfarami. Nato je nastopil jurist Breclj, ki je deklamiral veličastno Pregljevo himno osvobojenju. Skupina članov je izvajala s spremljevanjem moškega zbora »Ljubljane« pretresljive simbolične vaje na znano pesem »Oj Doberdob«, ki ima svojo prečudno moč ravno v svoji preprostosti ter seže človeku v poslednje globine srca, kadar koli jo sliši. Pod vodstvom dr. Dolinarja je nato zapel celokupni zbor »Ljubljane« s spremljevanjem godbe na pihala veličastni Adamičev »Ecce dolor«. Višek večera so pa tvorile simbolične vaje »Tri dobe češke zemlje«, ki jih je izvajalo šest Orlic. Vaje so napravile na vse navzoče silen vtis. Ko se je nekoliko pomegel burni aplavz, je nastopil nar. poslanec Smodej, ki je v vznemljeni besedah slavil pomen osvobojenja za naš slovenski narod. Po kratkem odmoru je skupina Orlic v narodnih nošah s spremljevanjem harmonike izvajala rajanje Slovenk. Nastop je vzbudil viharno odobravanje. Orli so nastopili s krepko, življenja polno »Marseljezo«. Zaključila je večer živa slika ki je predstavljala prisego orlovstva kralju in domovini. Elegantna, nad vse sijajno uspela prireditve je bila vredna te naše elite organizacije.

Praga v veselju

Tudi tam opozicija ne sodeluje — Sprevedi — Masarykova poslanica — 15.000 otrok

V Pragi, 27. okt. (Tel. »Slov.«) V Pragi vlada danes vsepovsod slavnostno razpoloženje. Javna poslopja, zgodovinske palače, cerkve itd. so bile razsvetljene pozno v noč. Mnoge hiše pa so bile okrašene s cvetjem in zastavami. Danes zvečer je bil slavnostni spreved k prezidentu Masaryku. Udeležilo se ga je mnogo tisoč ljudi.

Jutri dopoldne bo parada praške posadke, katere se bo udeležil tudi predsednik Masaryk. Poprej pa bo še pri njem sprejem diplomatskega kora. Oficialne slavnosti so radi težke parlamentarne krize omejene na minimum.

Odpovedana je morala biti tudi slavnostna seja narodne skupščine, na kateri bi se imela prečitati Masarykova jubilejna spomenica, ker so se bali konfliktov med večino in opozicijo. Masarykova poslanica se bo pismeno dostavila vsem poslancem. Ze včeraj, ko je predsednik narodne skupščine po sprejemu državnega proračuna hotel prečitati jubilejno manifestacijo, je demonstrativno zapustila dvorano vsa opozicija, češki in nemški socialni demokrati, češki in nemški socialisti, komunisti in nemški nacionalci.

Predsedniku Masaryku je danes čestitalo v sprevedu 15.000 šolskih otrok, katerim je priporočal zmerno življenje, veselo igre in resno učenje. Predsednik je rekel otrokom: »Dober delavec ni vreden manj, kakor dober predsednik! Ljubite republiko, katera vam z demokratično ustavo zagotavlja svobodo. Ljubite svojo državo, svoj narod, svoj jezik. Z vsemi morate živeti v prijateljstvu, četudi seločite med seboj po pokliu, jeziku ali veri. Med seboj vsi enaki, vsi moramo biti enakosvobodni. Morda stoji med vami bodoči predsednik čekoslovaške republike. Torej ti, ljubi bodoči predsednik, ti boš moral izvesti naše visoke ideale, ideale naše zgodovine.«

Amnestija

V Pragi, 27. okt. (Tel. »Slov.«) Predsednik Masaryk je na dan jubileja izdal amnestijo, s katero se ustavlja kazensko postopanje radi razžalitve predsednika za vse one slučaje, ki so se zgodili do 28. oktobra. — Osebam, ki pred 28. oktobrom niso bile obsojene na daljšo

kakor šestmesečno zaporno kazen, se odpusti kazen, odnosno posledice kazni, in sicer pri oaih kaznih, ki so bile določene od enega do štirih mesecev, samo pod pogojem, da je bila to prva kazen, in če se v teku dveh let kazensko dejanje ne ponovi.

Francozi urnejeo cerkvi imetje

V Parizu, 27. okt. (Tel. »Slov.«) Pariški nadškof, kardinal Dubois, je sporočil pariški duhovščini v okrožnici, da se nahaja vrnitev zaplenjenih cerkvenih posestev že v polnem teku. Prefekt sainskega departementa je v odredbi naročil, da se vrnejo cerkvi nekatere nabožne ustanove. Kardinal je častital cerkvi k temu uspehu. V svojem govoru v

Carcasonu je izjavil minister Sarraux, da pri vrnitvi sekvestriranih cerkvenih imetij, ki so določena v finančnem zakonu za l. 1929, nikakor ne gre za posebno bogata darila, ker od celokupnega zneska nekoč zaplenjenih posestev v vrednosti 1 milijarde samo 20 milijonov še ni likvidiranih, in da se ne misli na preklic že začete likvidacije.

Mussolini popravljaja zgodovino

V Parizu, 27. okt. (Tel. »Slov.«) Kakor se je svoječasno poročalo, je Mussolini prepustil objavo svojih memoarov nekemu malemu, malo čitanemu pariškemu tedniku »Candida«. Občinstvo je to komaj opazilo, objava je bila namenjena samo za inozemstvo in se v Italiji niti v izveščku ni smela objaviti. Vzrok te skromnosti, ki se nikakor ne strinja z Mussolinijevim značajem, je ta, da duce pri zapisovanju svojih spominov ni bil zelo natančen glede zgodovinske resnice, samo da poveča svojo slavo. Nov dokaz, da Mussolini ni preveč natančno jemal resnice, je dal danes grof Sforza, bivši italijanski poslanik v Parizu, ki je pisal uredništvu tednika »Candida« pismo, v katerem popravlja nekatere Mussolinijeve članke, ki se tičejo njegove osebe. Sforza je neposredne po uspeli fašistični revoluciji podal novemu gospodarju Rima svojo demisijo z utemeljitvijo,

da on kot star demokrat ni pripravljen, stavljati svojo službo na razpolago pustolovcu. Mussolini je pisal v svojih memoarjih tako, kakor da bi se bil Sforza z vsemi sredstvi boril za svoj položaj. Na podlagi brzojavk, ki jih je izmenjal z Mussolinijem, je Sforza ugotovil, da je ravno nasprotno res in da mu je Mussolini kljub ponovnemu pritisku odrekal zaproseni odstop in ga nalašč z zavlačevanjem imenovanja naslednika prisilil, da je moral še več tednov vztrajati na svojem mestu. Najtežji očitke, ki ga dela Mussolini grof Sforzi, je ta, da se je v Matteottijevi aferi kot bivši minister in vitez Annunziatinega reda postavil na stran notoričnih republikancev in najhujših socialistov. Sforza je na to odgovoril, da je ves čas svojega življenja ponosno ostal pri tem, da se je preko vseh strank postavil na stran italijanskega naroda.

Dr. Perić v avd'enci

V Beograd, 27. okt. (Tel. »Slov.«) Nj. Vel. kralj je danes sprejel bivšega predsednika narodne skupščine dr. Perića v daljšo oprostilno avdience.

Zagrebska občina

6 Zagreb, 27. okt. (Tel. »Slov.«) V vprašanju volitve zagrebskega župana je nastopilo danes presenečenje. 31. oktobra bi se imel sestati občinski svet k volitvi župana. Ta seja se je odložila. V mestu se delajo najrazličnejše kombinacije. Nekateri krogi zatrjujejo, da je notranje ministrstvo odredilo preiskavo o delovanju občinskega sveta.

Bolgarija dobi 5 milj. funtov

V Sofiji, 27. okt. (Tel. »Slov.«) Po vesteh, ki so dospele v Sofijo, so pogajanja za stabilizacijsko posojilo stopila v odločilni stadij. Z mednarodnim bančnim odborom se je mogel že dogovoriti sporazum, da dobi Bolgarska posojilo 5 milijonov angleških funtov za 35 let s 7 in pol odstotnim obrestovanjem in emisij-skim kurzom po 95.

Tudi v Romuniji prometna kriza

V Parizu, 27. okt. (Tel. »Slov.«) Francoski izvedenci, ki sedaj preiskujejo stanje romunskih železnic, so ugotovili, da je nasproti 1792 strojem, ki so v obratu, v popravilu nič manj kakor 2208 lokomotiv. Romunske popravilnice vagonov so zelo pomanjkljivo opremljene in jim manjka posebno modernih strojev.

Po žel. nesreči v Romuniji

V Bukarešti, 27. okt. (Tel. »Slov.«) Dosedaj so izpod razbitih vagonov Simplon-ekspresa in brzovlaka potegnili 32 mrtvih in 50 ranjenih, od katerih jih je 28 težko ranjenih. Službujočega uradnika so aretirali v Slatini, dočim kretničarja dosedaj še niso mogli najti. Železniško progo pri Receji so danes zopet spravili v red. Izmed mrtvih so bile 4 osebe iz ekspresnega vlaka, ostale pa iz brzovlaka. Z ozirom na žalovanje radi strašne katastrofe so bile odpovedane slovesne prireditve za desetletnico pripojitve Besarabije k Romuniji.

Guverner Narodne banke v Zagrebu

6 Zagreb, 27. okt. (Tel. »Slov.«) Sinoči je prispel v Zagreb guverner Narodne banke Bajloni. Danes je obiskal podružnico Narodne banke, kjer je imel sestanke s člani uprave. Razen tega je obiskal trgovsko in obrtno zbornico, kjer ga je sprejel predsednik zbornice A. r. k. Bajloni se je dalj časa razgovarjal s člani predsedništva trgovske zbornice. Poleg tega je Bajloni obiskal tudi Zvezo denarnih zavodov, borzo in še nekatere denarne zavode.

Novi suplenti

V Beograd, 27. okt. (Tel. »Slov.«) Za suplente so imenovani: Martin Fortuna, Stanko Melihar, Leon Detela, Vlasta Sterle, Franc Uršič, Albin Mali in Karl Jirak. Prosvetnemu ministru manjkajo posebno filologi. Z ozirom na to pomanjkanje se ne morejo vsa mesta zasesti.

Letalska nesreča v Pragi

V Pragi, 27. okt. (Tel. »Slov.«) Na praške slavnosti je odletelo več vojaških letal, od katerih sta dve letali padli na tla. Eno je zgorelo, drugo pa se je razbilo. Eden od pilotov je ostal neranjen, drugi pa je dobil težke opekline. Od ostalih letal pogrešajo še dva in jih do večera niso mogli najti.

Berlinski šahovski turnir

V Berlin, 27. okt. (Tel. »Slov.«) V 13. kolu partija Capablanca : Tartakower ostala remis. S tem si je Capablanca pridobil velike šanse za prvo nagrado. Tudi partija Rubinstein : Marshall je postala remis. Partija Niemcevič : Reti je ostala nekončana. Spielmann je bil prost. V viseči partiji Spielmann : Tartakower je Spielmann odstopil. Stanje: Capablanca 7 in pol, Niemcevič in Spielmann 6 (1), Tartakower 5 in pol, Reti 4 (2), Marshall in Rubinstein 3 in pol (1). Jutri se odigrajo viseče partije.

Dunajska vremenska napoved. V južnih Alpah oblačno in deževno, na visokih gorah viharji. Na vzhodnem robu Alp morda še jasno.

Kaj mislimo mi

Na naslov direktije drž. železnice v Ljubliani

Z ozirom na našo včerajšnjo notico pod tem naslovom, smo od direktije prejeli pojasnilo, ki ugotavlja:

1. Da je izvešanje plakatov na vseh železniških zgradbah prepovedano;

2. Da sta načelnik in restavrater v Zidanem mostu izjavila, da nista obesila plakata za shod SDS v Celju in da se je dotični plakat, ki ga je svojevoljno izvesila neznana oseba, takoj odstranil;

3. da je bil uslužbenec, ki je zakrivil, da je plakat nekaj časa visel, kaznovan.

Zahvaljujemo se direktiji drž. železnic za to pojasnilo. Nikdar nismo dvomili nad najpopolnejšo objektivnostjo direktije in nas veseli, da gre tudi v tem slučaju le za nepazljivost uslužbenca v restavraciji.

Žalostna zmaga SDS v Aržišah

Zmagoslavno je »Jutro« pisalo o »hudem porazu klerikalne stranke v Aržišah. To zmagoslavje pa je končalo tako, da je SDS v občinskem svetu potisnjena ob zid, nima ne župana, nobenega svetovalca in obenega zastopnika v odsekih, SLS pa v sporazumu z delavsko skupino vodi občinsko gospodarstvo. O glasovih se ne bomo prepirali. Mi vemo, da nismo prav nič nazadovali in trdimo, da je SDS izgubila par desetih glasov.

Za županske volitve smo se pa pripravili. Za župana smo zopet izvolili prejšnjega Fr. Cenclja. SDS smo pokazali fige, dasi so nam ponujali sporazum in župana. Z orjunaško stranko ne gremo.

SLS je z loško skupino sklenila sporazum. Imamo 17 odbornikov proti osmim. Ta »loški pakt« je velikega pomena za bodočnost naše občine. Po dolgem času, za desetletnico naše skupne narodne domovine, sta si podala roko delavee in kmet in sta podrla orjunaško trdnjavo. Složno vzajemno delo za celo občino v dobrobit kmetskemu in delavskemu ljudstvu na gospodarski podlagi brez ozira na strankarstvo, to je namen in cilj sedanje večine v aržiški občini.

Kako piše resnico lažnivi liberalni članek, se vidi iz tega, ker trdi, da je padla tu klerikalna trdnjava. Doslej je SLS bila le v opoziciji in brez kakega svetovalca.

Gosp. Bajloni pride v Ljubljano

Kakor smo že poročali, pride novi guverner Narodne banke g. Ignjat Bajlon v Ljubljano, da se seznani bližje z gospodarskim razmerami v Sloveniji.

Novi guverner je znana osebnost v srbskem gospodarstvu: predsednik je belgrajske industrijske zbornice in celo Centrale industrijskih korporacij. Ignjat Bajloni ima za mesto guvernerja s tem gotovo odlično kvalifikacijo.

V zvezi s tem ne moremo preko napačkov »Jutro« na njegovo osebo. Tako je pisalo »Jutro« ob zasedanju tega mesta 6. sept.: »Izbira osebe je ponesrečena.« — »Prepričani smo, da imamo v naši državi na tisoče sposobnejših in vrednejših kandidatov, ki bi imeli boljše kvalifikacijo za to mesto.« Nadalje: »V Ljubljani kar mrgoli trgovcev in bančnikov, ki bi uspešno delali konkurenco g. Bajloniju.«

Kako drugače sodijo o njem slovenski gospodarji, priča dejstvo, da ga je Zveza industrijcev brzojavno pozdravila, kakor tudi Zbornica za TOS, in v »Trg. listu« je napisal dr. Fran Windischer, glavni tajnik zbornice, prav lep članek, kjer pozdravlja Bajlonijevo imenovanje v imenu slovenskega gospodarstva.

Uverjeni smo, da se bo g. Bajloni osebno mogel prepričati tako o lepem napredku našega gospodarstva, kakor tudi o dejstvu, da »Jutrova« pisarija med slovenskimi gospodarskimi krogi prav nič ne pomeni.

Dementi g. Migliolia

Zagreb, 27. okt. (Tel. »Slov.«) G. Miglioli nas naproša za objavo te izjave: Listi prinašajo interview, ki ga je imel baje vaš dopisnik z menoj. Prosim objavite takoj, da nisem dal nobenega interviewa ne vašemu in nobenemu drugemu dopisniku. Zahvaljujoč se na usluzi beležim i. t. d. — Miglioli.

Rupert Šembrek

danes po kratki, mučni bolezni, prevaden s tolažili sv. vere mirno preminul. Pogreb draga pokojnika bo v ponedeljek popoldan iz hiše žalosti, Zelena jama šte. 150.

Zelena jama, dne 27. okt. 1928.

Zalujoči ostali.